

Seksiä, huumeita ja väkivaltaa – urheilukirjavuosi 2017

Otsikko johtaa harhaan – oli siellä pesäpalloakin.

LUETTUA

Ansaittu voitto. Kovanen ja Rostain tuovat merkittävän lisän keskusteluun tiettyjen urheilulajien riskeistä. Teos palkittiin vuoden 2017 urheilukirjana.

Suomalainen urheilukirjallisuus jatkoi itsenäisyyden juhluvuonna jo aiemmilta vuosilta tuttua trendiä. Julkaisumäärä pysyi suunnilleen aiemmalla tasolla, ja suurinta julkisuutta saivat aikaan elämäkerrat, joista on muodostunut oma vahva genrensä. Kustantajat innostuivat erinomaisesti myyneiden *Teemu ja Litmanen 10* -kirjojen myötä julkaisemaan aiempaa enemmän urheilijoiden ja urheiluvaikuttajien iholle meneviä teoksia. Osa onnistuu ja osa ontuu.

Eniten kirjoja julkaistiin Suomen näkyvimmästä urheilulajista, jääkiekosta. Erityismaininnan ansaitsee, ehkä enemmän kuvakokoelma kuin kirjallinen teos, **Kimmo Leinosen** koostama *Jääkiekon legendat keräilykortteina*. Se tarjoaa tenavina kortteja keränneille aikuisille nostalgisen paluun lapsuuden harrastuksen pariin ja on samalla hieno teko yhden urheilun alakulttuurin tallentamiseksi kansien väliin.

Suurimman huomion tänä vuonna keräsi **Aki Linnanahteen** kirjoittama *Jere*. Jos *Teemu* oli osin siloteltu otos suomalaisen jääkiekon ikonista, on *Jere* vastavuoroisesti kirja vakavasti päihdeongelmaisesta nuoresta ihmisestä, joka pelaa yllättävän hyvin jääkiekkoa, eikä niinkään teos taitavasta jääkiekkoilijasta, joka käyttää paljon päihteitä. Teos toistaa juoppohulluilua päiväkirjamaisesti kyllästymiseen saakka, mutta toisaalta juuri sitä hän vakavasti riippuvaisen ihmisen elämä on. Karalahden kohdalta voi onneksi todeta, että oli.

Urheilumuseon valitsema raati palkitsi Vuoden urheilukirjana 2017 **Tommi Kovanen** ja **Jenny Rostainin** erinomaisen teoksen *Kuolemanlaakso*. Kirja kertoo tarinan jääkiekkoilija Kovasesta, joka joutuu painajaismaiseen kierteeseen yhden pienen pelihetken vuoksi. Iskevästi ja sujuvasti kirjoitettu osaelämäkerta sisältää kiinnostavia huomioita niin jääkiekkomaailmasta kuin yhteiskunnasta sekä kuvaa ihmisen itseymmärryksen romahtamista ja muutosta terävällä otteella. Kovanen ja Rostain tuovat merkittävän lisän julkiseen keskusteluun tiettyjen urheilulajien riskeistä. Ansaittu voitto.

Mainioina finalisteina kunniamainintaan ylsivät myös **Marko Kantomaan** *Ylpeydestä* ja **Annukka Koskelan** *Pesis: Opas jännittävän pelin seuraajalle ja harrastajalle*. Ensimmäinen on kuvaus nuoren juoksijapojan seksuaalisesta heräämisestä. Se pääsee poikkeuksellisen taitavasti juuri nuoren ihmisen ajatusmaailmaan sisään ja lienee siten helposti lähestyttävä etenkin nuoremmille lukijoille. Kirjoittajan tutkijatausta ilmenee tekstin hiotussa viimeistelyssä ja mielikuvitus herää eloon kirjan rytmissä, jota voi verrata **Skrillexin** mestarilliseen konepoppiin. Tämäkin kirja tarttuu tärkeään ilmiöön, joka on urheilupiireissä ollut lähinnä vaiettu aihe.

Pesis-kirja julistaa lajioppaan ilosanomaa vahvassa duurissa. Koskela osoittaa, että lajiopas kirjallisuuden muotona ei todellakaan ole kuollut. Genreä uudistavassa oppaassa ei yritetä kertoa pesäpallon lajihistoriaa ja muutosten laajempia taustoja vaan keskitytään pelin taktisiin elementteihin. Urheilukirja-raadin puheenjohtaja **Esko Heikkinen** totesikin osuvasti, että ”tämän kirjan luettuasi et enää koskaan katso pesäpalloa samoin silmin.” Kirja tarjoaa niin laajan ja syvällisen katsauksen pelivalintojen saloihin, että kirjaa lukiessa tekee mieli katsoa pesäpallottelua hidastettuna ja miettii kirjan avulla, mitä itse tekisi eri tilanteissa.

Lopuksi on vielä mainittava, että kirja voi myös olla kokonaisvaltainen taideteos. Tähän yltyä kehonrakentaja **Mika Nyysölän** elämäkerta ja treniopus, joka on räiskyvä visuaalinen ilotulitus, jollaista ei

ole urheilukirjallisuuden saralla ennen nähty. Nyyssölän omat piirrokset ja **Jouni Lehtosen** kuvat yhdistyvät huikeaksi kokonaisuudeksi. Tällaista monivivahteikkuutta moni kirja kaipaa.

Marko Kantomaan tutkija-tausta näkyy **Ylpeydestä** teoksen tekstin hiotussa viimeistelystä. Sen rytmiä voi verrata **Skrillexin** mestarilliseen konepoppiin.

Jere on kirja vakavasti päihdeongelmaisesta nuoresta ihmisestä, joka pelaa yllättävän hyvin jääkiekkoa.

Pesis-kirja julistaa lajioppaan ilosanomaa vahvassa duurissa.

KALLE RANTALA
Erikoistutkija
Suomen Urheilumuseo
Sähköposti:
kalle.rantala@urheilumuseo.fi

